درویل گاسپار؛

سفرنامه درویل، ترجمه جواد محبي، تهران، کوتنبرگ، ۱۳۳۸-۱۳۳۷، ۲۳۰ص.

سرهنگ گاسپار درویل

G.Drouville

سفرنامه درویل

Voyage en perse

۱۸۱۲-۱۸۱۳

ترجمه: جواد محيي

یکصدو بیستمین نشریه

سرآغاز

در چند ميلي شهر شيراز كه براستي ميتـوان آنـرا بهـشت روي زمـين دانـست، خرابه‌هاي باشكوه پرسپوليس[1] بچشم مي‌خورد.

خوزستان و لرستان دو ايالت كوچك و همسايه عراق عرب و فارس و عراق عجم است. اين ايالات با كردستان و كرمانشاه بيكجا قلمرو حكومت محمـدعلي ميـرزا فرزنـد ارشد شاه ايران بشمار مي‌رود.

كرمان يا كارماني باستاني، ايالت پر وسعتي است كـه در انتهـاي خلـيج فـارس قرارگرفته و بندر گمرون[2] آن كه بدست شاه عباس اول ساخته شده است شهرت خاصي دارد. شاه عباس با بناي اين بندر درنظر داشت ناوگان نظامي و بحريه تجـاري معظمـي براي ايران تاسيس كند و ايالت كرمان حد شرقي ايران محـسوب ميـشود. مكـران نيـز جزئي از كرمان است ولي بمانند سجستان[3] و طخارستان و خراسان كـم و بـيش سـر از فرمان شاه پيچيده و داعيه استقلال در سر مي‌پروراند.

شهرهاي مهم كرمان عبارتند از: سيرجان، كرملين، بردسير، بم، لاسگرد، هرمـز، گمرون، و لار.

شهر لار مركز ولايت لارستان، سابقاً حكومت خاصي داشته ولي اينك جزئـي از كرمان بشمار مي‌رود.

گرچه نفوذ حكومت مركزي در خراسان بسيار ضعيف و آنهم محدود بـه منطقـه كوچكي از آنست با اينحال بهتر است كه شرحي درباره اين ايالت كه ساكنين آن داراي خصوصيات ايراني و حتي مدعي اصالت نژاد ايرانيند داده شود.

اميران متعددي بطور مستقل از هم بر سيستان و بلوچستان فرمان ميرانند. اين اميران گاهي بمقتضاي اوضاع و احوال براي مقابله با دشمن مشترك، و يـا همكـاري در تاراج با هم متحد ميشوند. مردمان سيستان بيشتر از طوائف پاتـان يـا بلـوچانـد. ضـمناً مردي بنام (بهرام خان) خود را (شاه سيستاني) يا پادشاه سيستان مي‌نامد.

آنچه درباره سيستان گفته شد درباره برخي از نواحي كرمان نيـز صـادق اسـت. ساكنين قسمتي از ايالت كرمان افغاني و قسمت‌هاي ديگر بلوچانـد. برخـي از افغانهـا و بلوچها سرداري از خود دارند ولي بقيه رعيت شاه ايران محسوب مي‌شوند.

منطقه سرحدي نرمانشير[iv] زيرفرمان رشيد خان است.

شهر مهم (بم) شهر سرحدي كرمان محسوب مي‌شود. ايرانيـان از مـدتها پـيش افغانها را از اين منطقه رانده و به بلوچهاي آنجا روي خوش نشان ميدهند. همين اواخر لطفعلي‌خان شاهزاده شجاع و نگون‌بخت سلـسله زنـد در شـهر بـم دسـتگير و بدسـت حريفش آقامحمدخان سپرده شد.

در محل وقوع اين حادثه از سرطرفداران لطفعليخان هرمي سـاختند. ايـن هـرم نهال پيروزي قومي است كه در طول يك قرن از خون افراد سالم انـسان آبيـاري شـده است!

امام مسقط با استفاده از اغتشاشات ايران بـه سـواحل خلـيج فـارس تجـاوز و از بندرعباس (يا گمرون) تا هرمز را كه اينك صخره خشك و بايري بـيش نيـست تـصرف كرده است.

مكران سرزمين بلوچها است. منطقه سند زير يوغ اسـتبداد بـرادران **تـول‌پـور Tolpoure** كه از نژاد بلوچاند قراردارد. اين برادران .....

پي‌نوشت:

---

[i] تخت جمشيد (م.)
[ii] بندر عباس فعلی (م.)
[iii] سيستان كنونی (م.)
[iv] نرماشير كنونی (م.)